

Pradžia>Šeimos teisė ir paveldėjimas>Tėvų pareigos: vaiko globa ir bendravimo teisės**Tėvų pareigos: vaiko globa ir bendravimo teisės**

Prancūzija

1 Ką iš tikrųjų reiškia teisinė sąvoka „tėvų atsakomybė“? Kokios yra asmens, turinčio tėvų atsakomybę, teisės ir pareigos?

Prancūzijoje tėvų valdžia reiškia teises ir pareigas, kuriomis užtikrinami vaiko interesai.

Ji priklauso tėvams, kol vaikas sulaukia pilnametystės arba tampa emancipuotas.

Tėvai turi pareigą užtikrinti vaikų saugumą, sveikatą ir moralines vertybes, juos lavinti ir užtikrinti jų raidą, gerbdami vaikus kaip asmenis.

Tėvai yra atsakingi už vaiko įprastinės gyvenamosios vietos nustatymą, ypač jei jie gyvena skyrium. Jie turi suteikti vaikui namus, o jei to padaryti negali – turi pasirūpinti, kad vaikas būtų apgyvendintas su trečiuoju asmeniu.

Motina ir tėvas turi teisę ir pareigą prižiūrėti vaiką, juo rūpintis ir užtikrinti kasdienius jo poreikius. Atsižvelgdami į vaiko amžių, jie gali prižiūrėti jo santykius su trečiuoju asmeniu arba netgi juos drausti. Jie turi gerbti vaiko teisę į asmeninius santykius su seneliais.

Tėvai privalo užtikrinti, kad jų vaikai būtų lavinami. Tai apima mokyklos lankymą, profesinį mokymą, moralumą ir pilietinį ugdymą. Tėvai sprendžia dėl vaiko religinių pažiūrų, gerbdami jį kaip asmenį. Jie sprendžia dėl bet kokio vaikui skiriamo medicininio gydymo.

Kadangi tėvas ir motina naudojasi tėvų valdžia, jie taip pat yra savo vaikų atstovai pagal įstatymą; turėdami šiuos įgaliojimus jie atstovauja savo vaikams visose civilinėse bylose ir valdo jų turtą.

Nepriklausomai nuo to, ar jie naudojasi tėvų valdžia, kiekvienas iš tėvų, proporcingai atsižvelgiant į jo galimybes ir vaiko poreikius, turi prisidėti prie vaikų priežiūros ir lavinimo.

2 Kaip paprastai nustatoma, kam priklauso tėvų atsakomybė už vaiką?

Tėvų valdžia vienodai priklauso abiem tėvams. Sąvoka „tėvų galios“ Prancūzijoje buvo panaikinta 1970 m.

Tėvų valdžios turėjimas skiriasi nuo naudojimosi tėvų valdžia. Tėvai gali turėti tėvų valdžią, bet ją nesinaudoti.

Iš principo tėvai bendrai naudojami tėvų valdžią, išskyrus atvejus, kai tėvystė pripažįstama pavėluotai, praėjus daugiau nei metams nuo vaiko gimimo (tokiu atveju tėvų valdžia gali būti bendrai naudojama tik pagal bendrą pareiškimą teismui ar šeimos teismo teisėjo (pranc. *juge aux affaires familiales*) sprendimą). Todėl motina gali viena naudotis tėvų valdžia, tačiau paprastai tėvų valdžia bendrai naudojasi abu tėvai.

Tėvai, kurie bendrai naudojami tėvų valdžia vaiko atžvilgiu, turi priimti bendrus sprendimus visais svarbiais su vaiku susijusiais klausimais (dėl persikėlimo į kitą būstą, mokyklos keitimo, chirurginių operacijų ir pan.).

Tėvai, kurie turi tėvų valdžią, bet ją nesinauduoja, vis tiek turi būti informuojami apie kito iš tėvų priimtus svarbius sprendimus, kad galėtų įgyvendinti priežiūros teisę ir pareigą. Jie privalo būti informuoti, kad galėtų pranešti apie dideles problemas socialinėms tarnyboms arba teismui, jei reikia. Jie vis tiek turi pareigą prisidėti prie vaiko priežiūros ir lavinimo, todėl jiems gali reikėti mokėti vaiko išlaikymo išmokas. Teismas gali nuspręsti, kad tėvų valdžia turi būti naudojama bendrai arba kad ją turi naudotis vienas iš tėvų.

3 Ar gali būti tėvų atsakomybė paskirta kitam asmeniui, jeigu tėvai negali arba nenori vykdyti pareigų savo vaikams?

Jei tėvai laikinai negali pasirūpinti savo vaikais, vaikų globą jie gali patikėti tretiesiems asmenims. Jie taip pat gali kreiptis į teismą, kad šis naudotųsi tėvų valdžia perduotą tiems tretiesiems asmenims. Tokiu atveju perdavimas yra savanoriškas.

Jei dėl tėvų vaikui kyla pavojus, vaikų teismas, į kurį kreipiasi abu tėvai arba vienas iš tėvų, asmuo, kuriam buvo patikėtas vaikas, nepilnamečio globėjas ar pats nepilnametis arba prokuroras, gali priimti nutartį dėl vaiko įkurdinimo ir jį perduoti trečiojo asmens globai arba vaikų gerovės tarnybai (pranc. *Aide Sociale à l'Enfance*), kuri yra pavaldi regiono tarybos (pranc. *Conseil départemental*) pirmininkui.

Paprastai, jei tėvai yra aiškiai nesuinteresuoti arba nepajėgūs naudotis visa tėvų valdžia arba jos dalimi, asmuo, su kuriuo vaikas buvo apgyvendintas, institucija arba vaikų gerovės tarnyba, kuri jį apgyvendina, arba šeimos narys teisme gali pareikšti ieškinį dėl naudojimosi visa tėvų valdžia arba jos dalimi perdavimo tam asmeniui ar institucijai. Ši procedūra kartais vadinama priverstiniu naudojimosi tėvų valdžia perdavimu.

Kai tėvų atžvilgiu nustatoma apsaugos priemonė (pvz., globa arba rūpyba), teisė naudotis tėvų valdžia iš jų nebūtinai atimama. Tam tikromis aplinkybėmis, jei įvykdytos sąlygos, naudojimasis tėvų valdžia ar globa vis tiek gali būti perduoti atsižvelgiant į vaiko interesus.

Jei tėvai mirė arba iš jų atimta teisė naudotis tėvų valdžia (ypač jei tai vienas iš tėvų, kuris nedalyvauja vaiko gyvenime arba negali išreikšti savo norų), tai nustatoma globa. Skiriama šeimos taryba, kurią sudaro bent keturi asmenys, parinkti atsižvelgiant į vaiko interesus, ir iš jos narių išrenkamas globėjas ir papildomas globėjas. Globą prižiūri šeimos teismo teisėjas, kuris veikia kaip teisėjas nepilnamečių globėjų atžvilgiu.

Tėvų valdžia yra viešosios tvarkos funkcija. Ši teisė yra neatimama. Tėvai negali jos atsisakyti.

Dėl naudojimosi tėvų valdžia jie gali teikti tam tikrus prašymus arba nuspręsti, kad tėvų valdžią išimtinai įgyvendins vienas iš tėvų, tačiau tai turi būti suderinama su vaiko interesais.

Jei nesusitariama kitaip, teismas turi priimti sprendimą dėl naudojimosi tėvų valdžia. Teisės naudotis tėvų valdžia perdavimą trečiajam asmeniui visada prižiūri teismas.

4 Jeigu tėvai nutraukia santuoką arba išsiskiria, kaip išsprendžiamas tėvų atsakomybės nustatymo ateityje klausimas?

Tėvų gyvenimas skyrium neturi įtakos taisyklėms dėl teisės naudotis tėvų valdžia perdavimu. Abu tėvai turi toliau rūpintis vaikais ir priimti bendrus sprendimus atsižvelgdami į vaikų interesus.

Jei jiems nepavyksta susitarti, šeimos teismo teisėjas, nagrinėdamas bylą dėl santuokos nutraukimo arba bylą dėl naudojimosi tėvų valdžia, priims sprendimą dėl naudojimosi tėvų valdžia tvarkos, atsižvelgdamas į šiuos veiksnius:

1. tvarką, kurios anksčiau laikėsi tėvai, arba bet kokius jų anksčiau sudarytus susitarimus;
2. nepilnamečio išsakytą nuomonę jį apklausiant teisėjui;
3. kiekvieno iš tėvų galimybę vykdyti savo pareigas ir gerbti kito iš tėvų teises;
4. bet kokių ekspertizų rezultatus (visų pirma atsižvelgus į vaiko amžių);
5. bet kokių socialinių tarnybų atliktų tyrimų ar priešpriešinių tyrimų metu gautą informaciją;
6. vieno iš tėvų fizinį arba psichologinį spaudimą arba smurtą kito iš tėvų atžvilgiu.

5 Jeigu tėvai sudaro sutartį dėl tėvų atsakomybės, kokių oficialių reikalavimų reikia laikytis, kad sutartis būtų teisiškai įpareigojanti?

Tėvai gali susitarti, kad dėl visų veiksmų būtų sprendžiama atsižvelgiant į vaiko interesus, ir patys arba padedami mediatoriaus arba savo advokatų parengti tėvų susitarimą.

Tada jie gali šeimos teismo teisėjo prašyti patvirtinti susitarimą, kuriame nustatoma naudojimosi tėvų valdžia tvarka ir tėvų dalyvavimas prižiūrint vaiką ir jį lavinant, kad šis susitarimas taptų vykdytinu.

Teisėjas susitarimo negali keisti ir jį patvirtina, nebent nustatoma, kad pagal susitarimą vaiko interesai apsaugomi nepakankamai arba kad tėvų sutikimas nebuvo duotas laisva valia. Teisėjas gali priimti sprendimą nerengdamas teismo posėdžio.

Santuoką nutraukiant sutuoktinių bendru sutikimu, tėvai ir jų advokatai naudojimosi tėvų valdžia tvarką taip pat gali nustatyti susitarime dėl santuokos nutraukimo. Susitarimą po mažiausiai 15 dienų apsisprendimo laikotarpio pasirašo abu sutuoktiniai ir jų advokatai; susitarimo originalas pateikiamas notarui ir tampa vykdytinu.

Taigi, išskyrus atvejį, kai santuoka nutraukiama abiejų sutuoktinių bendru sutikimu pagal advokato pasirašytą dokumentą, kurio originalas pateikiamas notarui, teisėjas turi priimti sprendimą, kad tėvų susitarimas dėl naudojimosi tėvų valdžia tvarkos taptų vykdytinu.

6 Jeigu tėvai negali susitarti dėl tėvų atsakomybės, kokios alternatyvios priemonės padeda šį konfliktą išspręsti nesikreipiant į teismą?

Jei tėvams nepavyksta sudaryti susitarimo arba jei jie nenori kreiptis į teismą, tėvai savo iniciatyva gali dalyvauti šeimos taikinamojo tarpininkavimo procedūroje.

Šeimos taikinamojo tarpininkavimo tikslas yra atkurti tėvų bendravimą, kad jie galėtų kartu pasiekti susitarimą, tinkamai atsižvelgdami į kiekvieno iš tėvų (o visų pirma – į vaikų) poreikius. Šios procedūros metu suteikiama galimybė diskutuoti siekiant išspręsti ginčą, skatinant tarpusavio supratimą ir pasitikėjimą, taip skatinant rasti praktinius sprendimus ir dėl šeimos bendravimo tvarkos, ir dėl finansinių aspektų. Jei tėvai nesusitaria, bylą jie gali perduoti teisėjui, o jei susitarimas sudaromas, tėvai gali prašyti teisėjo jį patvirtinti arba jis gali būti įtrauktas į susitarimą dėl santuokos nutraukimo sutuoktinių bendru sutikimu.

7 Jeigu tėvai kreipiasi į teismą, kokius su vaiku susijusius klausimus gali išspręsti teisėjas?

Šeimos teismo teisėjai yra kompetentingi priimti sprendimus dėl naudojimosi tėvų valdžia.

Teisę naudotis tėvų valdžia jie gali paskirti vienam iš tėvų arba nuspręsti, kad abu tėvai turi kartu naudotis tėvų valdžia.

Jei tėvai nesusitartų, teisėjai vieną iš jų gali įgalioti priimti vienkartinį sprendimą, kuriam apskritai būtų reikalingas abiejų tėvų sutikimas, pavyzdžiui, dėl vaiko persikėlimo į kitą būstą, dėl mokyklos keitimo arba dėl operacijos.

Šeimos teisėjai taip pat gali uždrausti nepilnamečiui išvykti iš šalies be abiejų tėvų sutikimo, ypač tuo atveju, jei yra pavojus, kad vienas iš tėvų su vaiku išvyks į užsienį ir neplanuos grįžti, taip pažeisdamas kito iš tėvų teises.

Klausimas dėl vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos nustatymo vieno iš tėvų adresu arba pakaitomis abiejų tėvų adresais paprastai perduodamas spręsti teisėjui. Jei vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta nustatoma vieno iš tėvų adresu, teisėjas kitam iš tėvų taip pat nustato teisę bendrauti ir gyventi su vaiku arba tik bendravimo dienos metu teisę.

Jei vaikui kyla pavojus, teisėjas gali nuspręsti, kad vienas iš tėvų, turintis bendravimo teisę, su vaiku susitiks tam tikroje vietoje, pvz., neutralioje vietoje, kurioje bendravimą gali prižiūrėti specialistai. Paprastai tai yra specialiai paruošta aplinka su socialiniais darbuotojais ir psichologais.

Šeimos teismo teisėjas taip pat yra kompetentingas nustatyti šalies, kuri kasdien nėra atsakinga už vaiką, mokėtiną įnašą, skirtą vaiko priežiūrai ir lavinimui. Paprastai tai yra mėnesinės vaiko išlaikymo išmokos, kurias vienas iš tėvų moka kitam.

8 Jeigu teismas nusprendžia, kad vaiko globa turi priklausyti tik vienam iš tėvų, ar tai reiškia, kad jis gali visus su vaiku susijusius klausimus spręsti nepasitaręs su antruoju iš tėvų?

Jei teisėjas nustato, kad vaikas gyvens su vienu iš tėvų, tai, jei nenusprendžiama kitaip, kitas iš tėvų toliau naudojasi bendra tėvų valdžia kartu su tuo iš tėvų, kuriam priklauso globos teisės, net jei vaikas nesilanko kito iš tėvų namuose. Abu tėvai turi toliau kartu priimti visus svarbius sprendimus. Jei jiems nepavyksta susitarti, dėl atitinkamo klausimo jie turi kreiptis į teisėją. Jei tai atitinka vaiko interesus, teisę naudotis tėvų valdžia teisėjas gali paskirti vienam iš tėvų. Toks sprendimas gali būti priimtas, jei vienas iš tėvų negali nedelsdamas priimti sprendimų, kai to reikia dėl vaiko interesų, kai jis nesuinteresuotas tai daryti, kai su juo negalima susisiekti arba kai jis nuolat tam trukdo.

Vienas iš tėvų, iš kurio buvo atimta teisė naudotis tėvų valdžia, išsaugo teisę prižiūrėti vaiko lavinimą ir teisę būti informuotas apie svarbiausius sprendimus, kurie vaikui turi įtakos.

9 Jeigu teismas nusprendžia, kad vaiko globa priklauso abiem tėvams, ką tai iš tikrųjų reiškia?

Sąvoka „vaiko globa“ Prancūzijos šeimos teisėje buvo panaikinta 1987 m.

Sąvoka „bendra globa“ (*garde conjointe*) Prancūzijos teisėje gali būti aiškinama plačiai, kaip bendras naudojimasis tėvų valdžia, arba siauriau – kaip vaiko gyvenamosios vietos nustatymas pakaitomis kiekvieno iš tėvų namuose (kartais vadinama globa pakaitomis, nors ši sąvoka teisiškai neteisinga; tai turėtų būti vadinama kintamąja gyvenamąja vieta).

Iš principo tėvai bendrai naudojasi tėvų valdžia ir tam nereikalingas teisėjo priimtas sprendimas. Prancūzijos teisėje įtvirtintas bendrų tėvų pareigų principas. Tai reiškia, kad kiekvienas iš tėvų vienodai dalyvauja vaiko gyvenime bei jį lavinant ir kasdien užtikrina reikiamą vaiko priežiūrą.

Bendras naudojimasis tėvų valdžia reiškia tai, kad tėvai kartu priima visus svarbius sprendimus, kurie vaikui turi įtakos.

Vaikas taip pat gali gyventi su tėvais atitinkamais jų adresais pakaitomis kas antrą savaitę. Tokiu atveju reikia, kad tėvai gyventų netoli vienas kito ir tinkamai bendrautų. Kintamoji gyvenamoji vieta nebūtinai reiškia, kad abiejose gyvenamosiose vietose vaikas praleis tiek pat laiko.

Dažnai tėvai bendrai naudojasi tėvų valdžia, tačiau vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta nustatoma su vienu iš tėvų, o kitas iš tėvų turi teisę bendrauti ir gyventi su vaiku.

10 Į kokį teismą reikia kreiptis, jeigu norima pateikti pareiškimą dėl tėvų atsakomybės? Kokių oficialių reikalavimų reikia laikytis ir kokie dokumentai turi būti pridedami prie pareiškimo?

Šeimos teismo teisėjai yra kompetentingi spręsti bylas dėl tėvų valdžios, kurios gali būti jiems pateiktos tiesiog abiejų arba vieno iš tėvų prašymu teismo kanceliarijai arba pagal teismo antstolio raštą.

Byla nagrinėjama žodžiu ir neprivaloma, kad šalims atstovautų advokatas. Šalys turi galimybę pasirinkti, kad joms padėtų arba atstovautų advokatas.

Prašyme turi būti nurodytos šalių pavardės, vardai ir adresai arba, jei taikoma, paskutinis žinomas atsakovo adresas. Jame nurodomas prašymo dalykas ir trumpai išdėstomi pagrindai. Prašymas turi būti datuotas ir pasirašytas jį teikiančio asmens arba jo advokato.

Vienas iš tėvų, kuris kreipiasi į teisėją, turi pateikti:

- kiekvieno iš vaikų, dėl kurio teikiamas prašymas, viso gimimo liudijimo kopiją;
- ankstesnius teismų sprendimus, jei jų yra;
- savo asmens tapatybės dokumento kopiją;
- gyvenamosios vietos adresą patvirtinančius dokumentus (pvz., nuomos mokesčio čekį, sąskaitą už elektrą)

ir, priklausomai nuo prašymo pobūdžio, – savo paskutinio pranešimo apie mokėtinus mokesčius, paskutinės mokesčių deklaracijos, paskutinių trijų atlyginimo lapelių, įrodymų apie gautas socialines išmokas ir pan. kopijas.

Klausimas dėl teisės į naudojimosi tėvų valdžia tvarkos taip pat gali būti išspręstas santuokos nutraukimo metu. Kad santuoką būtų galima nutraukti abiejų sutuoktinių bendru sutarimu, tėvai turi būti pasiekę susitarimą. Kiekvienas iš tėvų turi turėti advokatą. Praėjus apsisprendimo laikotarpiui susitarimo dėl santuokos nutraukimo originalas pateikiamas notarui ir tampa vykdytinu. Jei vaikas prašo būti išklausytas, santuokos nutraukimo byla nagrinėjama teisme ir vaikas bus apklaustas teisėjo arba jo paskirto asmens.

Kitais atvejais santuoką nutraukia teismas. Privalo dalyvauti advokatas.

Visais atvejais būtina išklausti nepilnamečių, jei jis geba suprasti.

11 Kokia tvarka yra taikoma šiais atvejais? Ar galima pasinaudoti pagreitinoto proceso tvarka?

Jei byla inicijuojama pateikus prašymą (pranc. *requête*), teismo kancleris per 15 dienų nuo prašymo gavimo atsakovą šaukia į posėdį, siųsdamas jam registruotą laišką su gavimo patvirtinimu.

Tačiau, kai prašyme nurodyta, kad atsakovo adresas yra paskutinis žinomas adresas, teismo kancleris ieškovui pasiūlo dokumentus įteikti asmeniškai.

Teismo kancleris ieškovui bet koku būdu praneša posėdžio vietą, datą ir laiką.

Šeimos teismo teisėjas sprendimus dėl tėvų valdžios taip pat gali priimti santuokos nutraukimo byloje (žr. „Santuokos nutraukimas“).

Šeimos teismo teisėjai skubiais atvejais veikia kaip teisėjai, atsakingi už laikinąsias apsaugos priemones. Kreiptis į teismą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūros galima šaukimu (pranc. *assignation*). Teisėjas nagrinėja bylą posėdyje dalyvaujant abiem šalims ir priima sprendimą – nutartį, kuri nelaikoma galutiniu sprendimu dėl bylos esmės. Taikydami laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą teisėjai gali nedelsdami priimti laikinąsias priemones, kol bus priimtas sprendimas dėl bylos esmės. Todėl pateikusias prašymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūros šalys išsaugo savo teises.

Laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūroje šeimos teismo teisėjas gali nurodyti taikyti bet kokias priemones, dėl kurių nepareiškiami jokių rimtų prieštaravimų arba kurios yra pagrįstos dėl to, kad kilo ginčas. Kadangi šios priemonės yra tik laikinosios, procedūra taikoma retai.

Kai yra pateisinamų skubos priežasčių, šeimos teismo teisėjai, kuriems pagal prašymą buvo perduota byla, gali leisti pateikti šaukimus į posėdį, kurio data nustatoma artimiausiu metu. Tokiu atveju teisėjas priima sprendimą dėl bylos esmės, tačiau terminai yra trumpesni. Taip daroma labai dažnai.

Tam tikrais įstatyme nurodytais atvejais (šeimos byloje – dėl neteisėto vaiko išvežimo) šeimos teisėjai bylas gali nagrinėti iš esmės pagreitinoto proceso tvarka (pranc. *procédure accélérée au fond*). Byla iškeliama pagal šaukimą, o tada teisėjas nedelsdamas priima sprendimą dėl bylos esmės. Tokiais atvejais nebūtina pateikti skubos priežastis patvirtinančių įrodymų. Atsižvelgiant į patį bylos pobūdį data turi būti nustatoma nedelsiant.

Smurto šeimoje atvejais šeimos teismo teisėjų gali būti prašoma nedelsiant priimti apsaugos orderį pagal Civilinio kodekso (pranc. *Code civil*) 515-9 straipsnį ir paskesnius straipsnius. Tada jie turi priimti sprendimą per šešias dienas nuo nustatomos posėdžio datos (2019 m. gruodžio 28 d. įstatymas). Ši apsaugos priemonė yra skirta apsaugoti sutuoktinius arba buvusius sutuoktinius, nukentėjusius nuo fizinio arba psichologinio smurto, sudarant sąlygas uždrausti bet kokį sutuoktinių ar buvusių sutuoktinių ir, jei reikia, smurtaujančio sutuoktinio ar buvusio sutuoktinio ir vaikų bendravimą. Apsaugos orderyje teisėjas taip pat nustato priemones dėl naudojimosi tėvų valdžia vaikų atžvilgiu. Visų pirma, jie gali nuspręsti, kad vienas iš tėvų, kuris patiria smurtą, būtų išimtinai atsakingas už naudojimąsi tėvų valdžia, iš vieno iš tėvų, kuris smurtauja, atimti jo teisę bendrauti ir gyventi su vaiku arba nustatyti ribotą bendravimo tam tikroje vietoje teisę.

12 Ar galima gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Teismo išlaidas (advokato honorarą, teismo antstolio mokesčius, socialinių tarnybų tyrimų išlaidas ir pan.) gali padengti Prancūzijos valstybė. Teisinė pagalba asmenims teikiama atsižvelgiant į jų turėtą. Atsižvelgiant į pareiškėjo pajamas ir išlaikomų asmenų skaičių, pagalba gali padengti visas teismo išlaidas arba jų dalį. Prašymą reikia pateikti bylą nagrinėjančiame teisme veikiančiai teisinės pagalbos tarnybai.

13 Ar galima apskųsti teismo sprendimą dėl tėvų atsakomybės?

Šeimos teismo teisėjo sprendimus per mėnesį galima apskųsti apeliacine tvarka. Tai netaikoma sprendimams pagal Civilinio proceso kodekso (pranc. *Code de procédure civile*) 481-1 straipsnį (bylos dėl neteisėto vaiko išvežimo nagrinėjimas iš esmės pagreitinoto proceso tvarka), kurie apeliacine tvarka gali būti skundžiami per 15 dienų.

Šeimos teismo teisėjo nutartis (dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, apsaugos orderio) per 15 dienų galima apskųsti apeliacine tvarka.

Apeliacinį skundą reikia pateikti raštu, o jį teikiančiam asmeniui turi atstovauti advokatas. Apeliacinį skundą nagrinėja apeliacinis teismas (pranc. *Cour d'appel*).

14 Tam tikrais atvejais, kad būtų įvykdytas sprendimas dėl tėvų atsakomybės, gali prireikti kreiptis į teismą. Į kokį teismą reikia kreiptis ir kokia tvarka yra taikoma?

Šeimos teismo teisėjų priimti sprendimai dėl tėvų valdžios yra vykdytini automatiškai.

Jei šeimos teismo teisėjo sprendimo dėl tėvų valdžios nesilaikoma, pavyzdžiui, jei vienas iš tėvų turi teisę bendrauti ir gyventi su vaiku, o kitas iš tėvų neleidžia jam naudotis ta teise, galima pateikti skundą apylinkės, kurioje gyvena vaikas, teismo prokurorui (pranc. *procureur de la République*). Jei vienas iš tėvų neleidžia kitam naudotis savo teise bendrauti ir gyventi su vaiku, tai laikoma baudžiamąja veika – nepilnamečio negrąžinimu; už šią veiką taikoma vienu metų laisvės atėmimo bausmė ir 15 000 EUR bauda.

Šeimos teismo teisėjai be priemonių, kurias jie nurodo taikyti, gali skirti periodinę baudą. Jie net ir savo iniciatyva gali skirti periodinę baudą, kad būtų užtikrinta, kad jų priimtas sprendimas bus vykdomas. Prireikus sprendimą dėl periodinės baudos skyrimo jie gali pridėti prie kito teisėjo priimto sprendimo ir tėvų susitarimo, įrašyto susitarime dėl santuokos nutraukimo bendru sutarimu.

Jei vienas iš tėvų rimtai ir pakartotinai tyčia trukdo vykdyti sprendimą, susitarimą dėl santuokos nutraukimo abipusiu sutarimu, kuris sudarytas kaip privatus advokatų parašu patvirtintas dokumentas ir kurio originalas pateiktas notarui, arba patvirtintą susitarimą, kuriame nustatyta naudojimosi tėvų valdžia įgyvendinimo tvarka, šeimos teismo teisėjai gali jam nurodyti sumokėti iki 10 000 EUR dydžio civilinę baudą.

Galiausiai pagal šeimos teismo teisėjo arba vieno iš tėvų prašymą prokuroras išimtiniais atvejais gali prašyti policijos pagalbos siekdamas užtikrinti teisėjo priimto sprendimo, susitarimo dėl santuokos nutraukimo bendru sutarimu ar patvirtinto susitarimo, kuriame nustatyta teisės į naudojimosi tėvų valdžia tvarka, vykdymą, pavyzdžiui, teisės bendrauti ir gyventi su vaiku vykdymą.

Taigi, atsižvelgiant į aplinkybes, prašymą reikia pateikti prokurorui arba šeimos teismo teisėjui, kuris priėmė sprendimą.

15 Ką reikia padaryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl tėvų atsakomybės būtų pripažintas ir vykdomas šioje valstybėje narėje?

Valstybės narės teismų priimti sprendimai dėl tėvų valdžios Prancūzijoje pripažįstami ir yra vykdytini be sprendimo paskelbimo vykdytinu procedūros.

Tačiau ne visi su tėvų pareigomis susiję sprendimai yra nedelsiant vykdytini, o tik sprendimai dėl teisės bendrauti ir vaiko grąžinimo. Reikia pateikti 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo (Reglamentas „Bruselis IIa“) nurodytus pažymėjimus. Dėl kitų sprendimų, susijusių su tėvų pareigomis, reikia, kad sprendimas būtų paskelbtas vykdytinu remiantis atitinkamu pažymėjimu.

Prancūzijoje prašymus dėl užsienio valstybių vykdomųjų raštų pripažinimo arba jų paskelbimo vykdytinais Prancūzijos teritorijoje pagal Reglamentą „Bruselis IIa“ reikia teikti *tribunal judiciaire* (bendrosios kompetencijos teismo) pirmininkui arba jo įgaliotam asmeniui (Civilinio proceso kodekso 509-2 straipsnis).

Norint pateikti prašymą teisėjui nebūtinai teisinis atstovavimas.

16 | kurį šios valstybės narės teismą reikia kreiptis norint užginčyti kitos valstybės narės teismo sprendimo dėl tėvų atsakomybės pripažinimą? Kokios procedūros taikomos tokiais atvejais?

Pagal reglamento 21 straipsnio 3 dalį „bet kuri suinteresuota šalis gali <...> paduoti prašymą dėl teismo sprendimo pripažinimo ar nepripažinimo“.

Prancūzijoje prašymus nepripažinti kitos valstybės narės teismo priimto sprendimo dėl tėvų valdžios reikia pateikti *tribunal judiciaire* pirmininkui arba jo įgaliotam asmeniui.

Prašymai gali būti priimami tik dėl šių priežasčių:

- jei, atsižvelgiant į vaiko interesus, nesilaikoma valstybės narės, kurioje prašoma pripažinti teismo sprendimą, viešosios tvarkos;
- jei vaikas nebuvo išklausytas, jeigu išklausymas yra esminis valstybės narės, kurioje prašoma pripažinti teismo sprendimą, procedūros principas; • jei nebuvo užtikrinta teisė į gynybą;
- jei yra kliūčių vykdyti tėvų pareigas;
- jei sprendimas nesuderinamas su paskesniu valstybės, kurioje prašoma jį pripažinti, kitos valstybės narės ar trečiosios valstybės sprendimu, kai tas paskesnis sprendimas atitinka reikiamas sąlygas, kad jį būtų galima pripažinti valstybėje narėje, kurioje prašoma pripažinti teismo sprendimą;
- jei nesilaikoma įkurdinimo procedūros.

Tribunal judiciaire pirmininko sprendimą galima apskųsti apeliacine tvarka.

17 Kokios šalies teisė taiko teismas procese dėl tėvų atsakomybės, jei vaikas ar bylos šalys negyvena šioje valstybėje narėje arba yra skirtingų šalių piliečiai?

Kai yra tarptautinis elementas (viena iš šalių ar vaikas gyvena užsienyje arba yra užsienio valstybės pilietis), pirmiausia reikia nustatyti, ar Prancūzijos teismas turi jurisdikciją.

Prancūzijos teismų jurisdikcija

Pagal 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 8 straipsnį, jei vaiko įprastinė gyvenamoji vieta yra Prancūzijoje, Prancūzijos teismai turi jurisdikciją priimti sprendimus dėl prašymų, susijusių su tėvų pareigomis.

Pagal reglamento 12 straipsnio 1 dalį, jei Prancūzijos teismai turi jurisdikciją nagrinėti prašymą dėl santuokos nutraukimo, jie taip pat turi jurisdikciją nagrinėti prašymus, susijusius su tėvų pareigomis, jei sutuoktiniai bendrai naudojasi tėvų valdžia ir jie aiškiai pritarė Prancūzijos teismų jurisdikcijai ir kai tai atitinka vaiko interesus.

Pagal Reglamento 12 straipsnio 3 dalį valstybės narės teismai taip pat turi jurisdikciją dėl tėvų pareigų kitose bylose, nei nurodyta 12 straipsnio 1 dalyje, jeigu vaikas turi esminį ryšį su ta valstybe nare, pavyzdžiui, dėl to, kad vienas iš tėvų pareigų turėtojų toje valstybėje narėje turi nuolatinę gyvenamąją vietą arba kad vaikas yra tos valstybės narės pilietis, o tos valstybės teismų jurisdikcijai aiškiai išreikštu ar kitoku nedviprasmišku būdu pritarė visos bylos šalys teismui priimant bylą savo žinion ir kai tai atitinka vaiko interesus.

Vaiko buvusios nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės narės teismų jurisdikcija taip pat gali būti išplėsta, jei vaikas į kitą valstybę narę persikėlė mažiau kaip prieš tris mėnesius, o ginčas yra susijęs su bendravimo teisių pakeitimu.

Galiausiai, pagal Reglamento 13 straipsnį, jei vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta ir jurisdikcija negali būti nustatyta remiantis 12 straipsniu, Prancūzijos teismai turės jurisdikciją, jei vaikas yra Prancūzijos teritorijoje, o jo nuolatinės gyvenamosios vietos nustatyti negalima (vaikai pabėgėliai arba perkeltieji vaikai).

Tam tikromis aplinkybėmis taip pat gali būti taikomas kitas tarptautinis susitarimas arba Prancūzijos tarptautinė privatinė teisė, todėl Prancūzijos teismai gali priimti jurisdikciją.

Taikytina teisė

Šiuo klausimu Prancūzijoje taikomas 1996 m. spalio 19 d. Hagos konvencijos dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje 15 straipsnis. Taigi, teismai, kurie turi jurisdikciją spręsti dėl tėvų valdžios, taiko nacionalinę teisę, nebent konvencijoje nurodyta kitaip.

Todėl, jei Prancūzijos teismai turi jurisdikciją bylose, susijusiose su tėvų pareigomis, jie taikys Prancūzijos teisę (*lex fori*).

Išimties tvarka bus taikoma teisė, kuri yra glaudžiai susijusi su situacija, jei to reikia siekiant apsaugoti nepilnamečių.

Šis tinklalapis priklauso portalui [Jūsų Europa](#).

Laukiame jūsų [atsiliepimų](#) apie tai, kiek naudinga pateikta informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Paskutinis naujinimas: 10/08/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.